

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

DRUGI ODJEL

PREDMET MERČEP protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 47880/20)

PRESUDA

STRASBOURG

11. veljače 2025.

Ova je presuda konačna, no može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

INTERPRETA
prijevodi i sudski tumači

U predmetu Merćep protiv Republike Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u odboru u sastavu:

Jovan Ilievski, *predsjednik*,

Péter Paczolay,

Davor Derenčinović, *suci*,

i Dorothee von Arnim, *zamjenica tajnika odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 47880/20) protiv Republike Hrvatske koji je 19. listopada 2020. Sudu podnio, na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“), hrvatski državljanin, g. Ivan Merćep („podnositelj zahtjeva“), koji je rođen 1967. godine, živi u Splitu, te kojeg zastupa g. M. Bekavac-Basić, odvjetnik u Zagrebu;

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada“), koju zastupa njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik, obavijesti o prigovoru u vezi s pristupom sudu, a da se preostali dio zahtjeva proglasi nedopuštenim;

očitovanja stranaka;

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 21. siječnja 2025.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

PREDMET SPORA

1. Zahtjev se odnosi na odluku domaćih sudova kojom je tužba za klevetu koju je podnio podnositelj zahtjeva odbačena kao nedopuštena budući da nije prijavio svoju tražbinu za naknadu štete u postupku predstečajne nagodbe (u daljnjem tekstu: postupak predstečajne nagodbe) pokrenutom protiv tuženog društva.

I. PRAVNA POZADINA PREDMETA

2. Postupci predstečajne nagodbe bili su uređeni Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (u daljnjem tekstu: Zakon o predstečajnoj nagodbi) koji je stupio na snagu 1. listopada 2012. godine.

3. Svrha predstečajne nagodbe bila je (i) omogućiti financijsko restrukturiranje dužnicima koji se suočavaju s financijskim poteškoćama kako bi ponovno postali [likvidni i] solventni te (ii) omogućiti vjerovnicima povoljnije uvjete namirenja njihovih tražbina u odnosu na (redovne) stečajne postupke.

4. Postupak predstečajne nagodbe mogao se pokrenuti samo na prijedlog dužnika, a vodio se pred FINA-om, hrvatskom agencijom za platni promet, i nadležnim trgovačkim sudom. Temeljna načela postupaka predstečajne nagodbe bila su, između ostalog, načelo postupanja u dobroj vjeri i načelo dobrovoljnosti.

5. Vjerovnici su svoje tražbine morali prijaviti u roku od trideset dana od objave oglasa na stranicama FINA-e da je protiv dužnika pokrenut postupak predstečajne nagodbe. Dužnik je također morao sastaviti popis svojih obveza prema vjerovnicima.

6. Prijavljene tražbine koje je dužnik prihvatio i one koje su uvrštene u dužnikov popis obveza trebale su se ispitati u postupku predstečajne nagodbe. Prijavljene tražbine koje je dužnik osporio tijekom postupka predstečajne nagodbe (ako nisu potvrđene pravomoćnom presudom ili jednakovrijednim dokumentom) mogle su se potraživati u parničnom ili drugom postupku.

7. Dužnik i vjerovnici bili su obvezni usuglasiti se u pogledu plana financijskog restrukturiranja, koji je služio kao temelj za nagodbu u budućnosti. Plan se smatrao prihvaćenim ako su za njega glasali vjerovnici čije tražbine prelaze polovinu vrijednosti [utvrđenih] tražbina za svaku skupinu vjerovnika, ili ako su za njega glasali vjerovnici čije tražbine prelaze 2/3 vrijednosti svih [utvrđenih] tražbina. Ako ga odobri nadležni trgovački sud, plan postaje sudska nagodba s pravnom snagom *res judicata* te obvezuje čak i one vjerovnike koji ga nisu prihvatili.

8. Članak 70. stavak 1. Zakona o predstečajnoj nagodbi propisuje da se parnični postupak pokrenut protiv dužnika prije otvaranja postupka predstečajne nagodbe mora prekinuti na prijedlog dužnika. Članak 70. stavak 3. propisuje da se prekinuti parnični postupak može nastaviti na prijedlog vjerovnika nakon završetka postupka predstečajne nagodbe, ali isključivo u odnosu na tražbine koje su osporene u postupku predstečajne nagodbe (vidi stavak 6.).

9. Člankom 71. propisano je da pravne posljedice otvaranja postupka predstečajne nagodbe nastaju za sve tražbine vjerovnika prema dužniku koje su nastale do otvaranja tog postupka, izuzev tražbina izlučnih i razlučnih vjerovnika te prioritetnih tražbina.

10. Člankom 81. stavkom 2. propisano je da nakon što je nagodba postala pravomoćna više nije moguće podnijeti tužbu radi ostvarenja tražbina nastalih prije otvaranja postupka predstečajne nagodbe, a koje vjerovnici nisu prijavili u predmetnom postupku ili koje dužnik nije uvrstio u popis obveza [prema vjerovnicima].

II. PARNIČNI POSTUPAK

11. Dana 10. prosinca 2009. podnositelj zahtjeva podnio je tužbu za klevetu protiv medijske kuće EPH-M (kasnije preimenovane u HM) Općinskom građanskom sudu u Zagrebu. Tražio je naknadu neimovinske štete pretrpljene objavom članka u dnevnim novinama koje izdaje tuženo društvo. U članku se sugerira da je podnositelj zahtjeva, u svojstvu načelnika policijske uprave, opstruirao istragu u određenom slučaju.

12. Dana 31. srpnja 2013. [rješenjem] hrvatske agencije za platni promet (Financijska agencija - FINA) otvoren je postupak predstečajne nagodbe

protiv društva EPH-M te su vjerovnici pozvani da prijave svoje tražbine do 30. kolovoza 2013.

13. Dana 4. listopada 2013. navedeno je društvo obavijestilo Općinski sud da je protiv njega pokrenut postupak predstečajne nagodbe. Sukladno tome, dana 4. veljače 2014. sud je prekinuo parnični postupak (vidi stavak 8.).

14. Podnositelj zahtjeva je svoju tražbinu za naknadu štete prijavio u postupku predstečajne nagodbe tek 20. veljače 2014. godine.

15. Nakon okončanja postupka predstečajne nagodbe, Općinski je sud 9. lipnja 2015. nastavio parnični postupak. Tuženo društvo zatražilo je od suda da tužbu podnositelja zahtjeva odbaci jer nije pravovremeno prijavio svoju tražbinu u postupku predstečajne nagodbe.

16. Dana 17. rujna 2015. Općinski je sud odbacio tužbu podnositelja zahtjeva jer je nepravovremeno prijavio svoju tražbinu u postupku predstečajne nagodbe. Sud je uvažio činjenicu da Zakon o predstečajnoj nagodbi nije sadržavao posebnu odredbu o pravnim posljedicama za vjerovnike čije su tražbine bile predmetom parničnih postupaka prije nego što je postupak predstečajne nagodbe pokrenut protiv dužnika, a koji vjerovnici kasnije nisu prijavili predmetne tražbine u postupku predstečajne nagodbe. Sud je stoga primijenio članak 81. stavak 2. Zakona o predstečajnoj nagodbi *mutatis mutandis* (vidi stavak 10.).

17. Povodom žalbe koju je podnio podnositelj zahtjeva, Županijski sud u Zagrebu je 3. svibnja 2016. ukinuo prvostupanjsku odluku te je predmet vratio na ponovno odlučivanje. Sud je, između ostalog, ocijenio sljedeće:

(i) druga svrha postupka predstečajne nagodbe (vidi stavak 3.) ukazuje na to da vjerovnici ne moraju prijaviti svoje tražbine ako ne žele iskoristiti povoljnije uvjete namirenja svojih tražbina,

(ii) i dužnik i vjerovnici dužni su prijaviti svoje tražbine/obveze u postupku predstečajne nagodbe (vidi stavak 5.),

(iii) u situaciji u kojoj nijedna od navedenih strana to nije učinila, nastanak negativnih posljedica samo za vjerovnika u vidu odbačaja njegove tužbe značilo je nametanje nerazmjernog tereta vjerovniku (sud se pozvao na predmet *Ismeta Bačić protiv Hrvatske*, br. 43595/06, 19. lipnja 2008.),

(iv) to se *a fortiori* primjenjuje na parnični postupak o kojemu je riječ, u kojem je tuženo društvo osporilo podnositeljev tužbeni zahtjev, što je upućivalo na to da bi ga to društvo osporilo čak i da je podnositelj zahtjeva pravovremeno prijavio taj tužbeni zahtjev kao tražbinu u postupku predstečajne nagodbe, što nadalje znači da bi se o tražbini ionako moralo odlučiti u okviru tog parničnog postupka (vidi stavak 8.).

18. Općinski je sud u novom je postupku dana 28. svibnja 2018. presudio u korist podnositelja zahtjeva te je naložio tuženom društvu da mu isplati 20.000 hrvatskih kuna (HRK; odnosno 2.654 eura (EUR)) kao naknadu za pretrpljenu neimovinsku štetu. Taj je sud uvažio da se sudska praksa u međuvremenu razvila te da su 30. ožujka i 2. lipnja 2017. godine Ustavni sud i Vrhovni sud iznijeli pravno stajalište da se tužiteljeva tužba mora odbaciti

ako tužitelj nije prijavio svoju tražbinu u postupku predstečajne nagodbe. Međutim, Općinski je sud zaključio da nova sudska praksa nije primjenjiva u predmetu podnositelja zahtjeva s obzirom na obrazloženje Županijskog suda (vidi stavak 17.).

19. Povodom žalbe koju je podnijelo tuženo društvo, Županijski sud u Zagrebu je rješenjem od 15. siječnja 2019. preinačio prvostupanjsku presudu i odbacio tužbu podnositelja zahtjeva. Navedeni je sud obrazložio da je odstupio od svoje prethodne odluke zbog nove sudske prakse Vrhovnog suda i Ustavnog suda (vidi stavke 17. – 18.).

20. Dana 24. lipnja 2020. Ustavni je sud odbio ustavnu tužbu koju je podnositelj zahtjeva bio podnio, a 13. srpnja 2020. je obavijestio njegovog zastupnika o svojoj odluci. Ocijenio je, bez navođenja ikakvih razloga, da utvrđenja Suda u predmetu *Ismeta Bačić* (navedenom gore) nisu primjenjiva u predmetu podnositelja zahtjeva.

III. PRIGOVOR

21. Podnositelj zahtjeva prigovorio je, na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije, da je rješenje Županijskog suda u Zagrebu od 15. siječnja 2019. kojim je njegova tužba odbačena jer nije pravovremeno prijavio svoju tražbinu u postupku predstečajne nagodbe (vidi stavak 19.) dovelo do povrede njegova prava na pristup sudu.

OCJENA SUDA

22. Sud napominje da zahtjev nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke a) Konvencije niti nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

23. Mjerodavna načela koja proizlaze iz sudske prakse Suda u vezi s pravom na pristup sudu i posebice situacije u kojima ograničenje tog prava predstavlja „pretjerani formalizam“ sažeta su u predmetu *Zubac protiv Hrvatske* ([VV], br. 40160/12, stavci 76. – 79. i 90. – 99., 5. travnja 2018.). Pretjerani formalizam obično se događa u slučajevima vrlo strogog tumačenja postupovnog pravila koje sprječava ispitivanje osnovanosti tužbe (ibid., stavci 78. i 97.).

24. Vlada je iznijela niz argumenata prema kojima, sukladno Zakonu o predstečajnoj nagodbi, nije postojala podijeljena odgovornost između vjerovnika i dužnika za prijavu/sastavljanje popisa njihovih tražbina/obveza u postupcima predstečajne nagodbe, te da se ovaj predmet stoga mora razlikovati od predmeta *Ismeta Bačić* (gore navedenog).

25. Sud smatra da, iz razloga navedenih u nastavku, može ostaviti otvorenim to pitanje, kao i pitanje je li ograničenje prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu bilo predvidljivo.

26. Iz odredbi Zakona o predstečajnoj nagodbi (vidi stavke 2. – 10.) kao cjeline proizlazi da je svrha postupka predstečajne nagodbe bila namirenje isključivo sporazumnih i drugih nespornih dugovanja, a ne svih postojećih ili potencijalnih dugovanja dužnika prema njegovim vjerovnicima. Sud stoga smatra valjanim argument Županijskog suda u Zagrebu koji je iznio u svojem prvom rješenju u predmetu, a koji je ponovio podnositelj zahtjeva u svom zahtjevu podnesenom Sudu, prema kojem bi tuženo društvo osporilo tužbeni zahtjev čak i da ga je podnositelj zahtjeva pravovremeno prijavio kao tražbinu u postupku predstečajne nagodbe (vidi točku (iv) stavka 17.). Navedeno doista proizlazi iz činjenice da tuženo društvo nije uvrstilo tražbinu podnositelja zahtjeva u popis svojih obveza u postupku predstečajne nagodbe te je osporavalo tu tražbinu tijekom cijelog parničnog postupka.

27. Stoga bi se u svakom slučaju o tužbenom zahtjevu podnositelja zahtjeva morala donijeti odluka u dotičnom parničnom postupku (vidi stavak 8.). U tim je okolnostima odbačaj tužbe podnositelja zahtjeva zbog toga što nije pravovremeno prijavio svoju tražbinu u postupku predstečajne nagodbe predstavljalo pretjerani formalizam koji je narušio samu bit njegovog prava na pristup sudu.

28. Vlada je ustvrdila da bi odluka o osnovanosti tužbenog zahtjeva podnositelja zahtjeva u parničnom postupku osujetila ostvarenje svrhe postupka predstečajne nagodbe (vidi stavak 3.), koja je podrazumijevala omogućavanje značajnijeg stupnja kontrole nad vlastitom sudbinom dužniku koji se suočava s financijskim poteškoćama.

29. Sud smatra Vladin argument neuvjerljivim. Da je tuženo društvo htjelo da se o tužbenom zahtjevu podnositelja zahtjeva donese odluka u okviru postupka predstečajne nagodbe, moglo je taj tužbeni zahtjev jednostavno uvrstiti kao tražbinu u popis svojih obveza. U tom pogledu također se mora napomenuti da se prema Zakonu o predstečajnoj nagodbi parnični postupak pokrenut protiv dužnika prije otvaranja postupka predstečajne nagodbe može prekinuti samo na prijedlog dužnika (vidi stavak 8.), te da je u ovom slučaju tuženo društvo zatražilo od Općinskog suda prekid parničnog postupka tek nakon što je već istekao rok za prijavu tražbina vjerovnika (vidi stavke 12. – 13.). To znači da je predmetno društvo imalo punu kontrolu nad time hoće li se podnositeljev tužbeni zahtjev ispitati u parničnom postupku ili postupku predstečajne nagodbe.

30. Sukladno navedenom, došlo je do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

31. Podnositelj zahtjeva potraživao je 16.000 eura (EUR) na ime imovinske i neimovinske štete te 9.000 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i pred Sudom.

32. Vlada je osporila ta potraživanja.

33. Sud ponavlja da, sukladno hrvatskom pravu, podnositelj zahtjeva može zatražiti ponavljanje parničnog postupka u odnosu na koji je Sud utvrdio povredu Konvencije te smatra da je to u danim okolnostima najprikladniji način za podnositelja zahtjeva da ishodi naknadu za navodnu imovinsku štetu. Stoga nije potrebno podnositelju zahtjeva dodijeliti ikakav iznos na toj osnovi.

34. S druge strane, Sud podnositelju zahtjeva dodjeljuje 8.500 EUR na ime neimovinske štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati.

35. U pogledu troškova i izdataka, Sud smatra razumnim podnositelju zahtjeva dosuditi 830 EUR za troškove nastale pred Ustavnim sudom i 830 EUR za troškove nastale pred Sudom, uvećano za sve poreze koji bi se podnositelju zahtjeva mogli zaračunati. Preostali dio zahtjeva za naknadu troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima mora se odbiti s obzirom na činjenicu da će podnositelj zahtjeva moći tražiti naknadu tih troškova i izdataka ako se postupak u pogledu kojeg je prigovor podnesen ponovi (vidi, na primjer, *Stojanović protiv Hrvatske*, br. 23160/09, stavak 84., 19. rujna 2013.).

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO,

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca, sljedeće iznose:
 - (i) 8.500 EUR (osam tisuća petsto eura), uvećano za sve poreze koji se mogu zaračunati, na ime neimovinske štete;
 - (ii) 1.660 EUR (tisuću šesto šezdeset eura), uvećano za sve poreze koji se mogu zaračunati podnositelju zahtjeva, na ime troškova i izdataka;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata na navedene iznose koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. *odbija* preostali dio podnositeljevog zahtjeva za pravednu naknadu.

PRESUDA MERČEP protiv HRVATSKE

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 11. veljače 2025., u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Dorothee von Arnim
zamjenica tajnika

Jovan Ilievski
predsjednik

